

Список використаних джерел

1. Ідея права і держава / ред.: Е. О. Дідоренко. – Луганськ, 2007. – С. 197.
2. Соловьев Э. Ю. И. Кант: взаимодополнительность морали и права / Э. Ю. Соловьев. – М. : Наука, 1992. – С. 189.
3. Ильин И. А. Теория права и государства / И. А. Ильин. – М. : Зерцало, 2003. – С. 167.
4. Клімова Г. П. Основні шляхи формування правосвідомості і правової культури українських громадян в умовах розбудови правової держави // Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія /Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. – Х. : Право, 2009. – С. 331.
5. Марущак О. О. Правове регулювання протидії корупції в Україні та його вдосконалення / О. О. Марущак // Одинадцяті юридичні читання : матеріали Міжнародної наукової конференції «Форма сучасної національної української держави: реалії та перспективи». – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 86–88.
6. Теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2014. – С. 147.
7. Черкас М. Є. Актуальні проблеми формування правосвідомості в Україні / М. Є. Черкас // Право та інновації. – 2015. – № 4. – С.7
8. Требін М. П. Формування правової культури в Україні / М. П. Требін // Правова культура і громадянське суспільство в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (12 жовт. 2007 р.). – Х. : Право, 2007. – 214 с.

Бортник Інна Миколаївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри теорії держави
та права Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук ***Лазнюк Н. В.***

ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Колізії в праві і способи їх усунення

В процесі правозастосування виникають такі проблеми, як колізії та прогалини в праві, які включають великий пласт не тільки загальнотеоретичних, але й прикладних питань, які зводяться до вірного визначення поведінки суб'єкта правозастосовного процесу при відсутності нормативних приписів у разі пропуску і при виборі спірних правових приписів у разі їх колізії.

Правозастосовна діяльність – явище складне, що не зводиться до видання актів застосування права. Вона включає не тільки закріплену в процесуальних нормах процедуру «руху справи», а й велику кількість неформальних зв'язків і відносин: різні ланки правозастосовної підсистеми, посадові особи оцінюють стан правопорядку, виробляють свої позиції з питань застосування закону, висловлюють думки, впливають на думки інших осіб, приймають рішення по конкретних справах, змінюють поточну практику, виступають з пропозиціями щодо вдосконалення законодавства. Весь цей складний механізм матеріально-правових, процесуальних, організаційних, технічних, психологічних та інших зв'язків і відносин утворює правозастосовну діяльність.

Можна по-різному ставитися до наявності колізій в праві: вважати їх природними і неминучими або, навпаки, розглядати як негативне явище. Але безперечно, що юридичні колізії ведуть до розбалансованості правової системи, порушення її нормального функціонування.

Отже, колізії не можна вважати нормальним правовим явищем. Звідси необхідно розробити процедурні правила подолання юридичних колізій, а саме:

- встановити в законодавстві юридичні пріоритети для вирішення цих колізій;
- визначити органи, які мають право вирішувати колізії;
- встановити попереджувальні засоби для запобігання юридичних колізій, а також їх дозволу.

Наведемо приклад колізій в шлюбно-сімейних відносинах, що виникають в результаті застосування різного правового регулювання до однакових фактичних обставинах в різних державах.

Подібна ситуація може мати місце, наприклад, при укладенні другого шлюбу для громадянки України на території Об'єднаних Арабських Еміратів, де укладення другого шлюбу є законним. Згідно ж ст. 25 СКУ п. 1 Жінка та чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі.

В даному випадку буде порушено одне з цих обставин – укладання шлюбу особою, яка вже перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.

В літературі називають декілька способів вирішення юридичних колізій і їх усунення. Серед них перше місце відводиться прийняттю нового акта або скасування одного з актів що суперечить іншому.

Інший засіб вирішення колізій – судові тлумачення. Вони дозволяють усунути колізійність норм, актів, процедур.

Розвиток суспільного життя настільки різноманітне, суперечливе, що юридичній науці ще належить пошук інших способів вирішення і запобігання юридичних колізій.

1.2. Прогалини у праві

У стадії формування правової основи в процесі правозастосування можуть виникнути перешкоди через наявність в законодавстві прогалин, які являють собою відсутність конкретного нормативного припису щодо фактичних обставин, що знаходяться в сфері правового регулювання.

Прогалину в праві являє собою відсутність конкретного нормативного припису щодо фактичних обставин, що знаходяться в сфері правового регулювання

Один із способів усунути прогалини в праві – прийняття відповідним правоутворюючим органом норми права якої бракує або скасування одного з актів який суперечить іншому.

Також існує спосіб оперативного подолання прогалин у праві – аналогія закону і аналогія права.

Аналогія закону означає вирішення справи на основі закону, що регулює подібні з розглянутими відносини.

Аналогія права – рішення на основі загальних засад законодавства.

Застосування права за аналогією в сучасних державах обмежене. Воно повністю виключається при вирішенні кримінальних справ. Кримінальне законодавство виходить із принципу, за яким злочин не може вважатися діянням, не передбачене кримінальним законом.

Таким чином, можна зробити наступні висновки:

У процесі правозастосування виникають такі проблеми як колізії та прогалини в праві.

Юридичні колізії являють собою розбіжності або протиріччя між окремими нормативно-правовими актами, що регулюють одні й ті ж або суміжні суспільні відносини, а також протиріччя, що виникають в процесі правозастосування і здійснення компетентними органами і посадовими особами своїх повноважень.

1.3. Помилки правозастосування

У теперішній час суб'єктами правозастосування неодноразово допускаються юридичні помилки. Правозастосовні помилки можуть бути наслідком неправильного винесення правозастосовних актів або неправильного встановлення фактичних обставин.

Ця ситуація призводить до негативних наслідків у сфері забезпечення законності.

Зовсім уникнути прогалин неможливо, тобто прогалини є нормальним явищем у праві.

Вивчаючи це питання, слід виділити риси правозастосовної помилки:

– негативний результат правозастосовної діяльності, який призводить до неправильного вирішення справи;

– виражається в виданні помилкового правозастосовного акта, що суперечить нормам матеріального або процесуального права;

– допускається з вини застосовника права у вигляді добросовісної помилки або необережності.

У теорії держави і права виділяється ряд класифікацій правозастосовних помилок. Аналіз вітчизняної літератури показує, що перша класифікація виділяє наступні види помилок:

- помилки при встановленні фактичних обставин;
- помилки при юридичній кваліфікації;
- логічні і фактичні помилки;
- неповнота зібраних фактів.

В залежності від учасників правозастосовного процесу:

- помилки суб'єктів процесу
- помилки інших учасників

В залежності від того, на якій стадії правозастосовного процесу зроблені помилки:

- на стадії аналізу фактичних обставин справи;
- помилки в кваліфікації;
- помилки в ухваленні рішення;
- помилки у виконанні прийнятого акту.

Крім того, можуть бути спірні і безспірні помилки. Не всі помилки мають безспірний характер. Їх характер обумовлений складністю процесу пізнання, оцінки і правильності прийняття рішення по справі. Спірні помилки усуваються в процесі мотивування, змагальності сторін, доказування і обґрунтування.

Зустрічаються й інші думки вчених щодо понять і класифікацій правозастосовних помилок. При цьому всі точки зору цікаві і доповнюють один одного.

Одне з найбільш негативних наслідків правозастосовних помилок - це формування негативного ставлення до судової влади, оскільки основна мета правосуддя – це захист прав громадян і юридичних осіб, забезпечення справедливості. Як наслідок, це призводить до формування правового нігілізму в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III.
2. С.Л Лисенков Загальна теорія держави і права: навчальний посібник, 2006 рік, 355 стор.
3. Цвік М. Основні напрямки наукових досліджень в галузі теорії держави і права, 2003 рік.
4. Тихомиров Ю. А. Юридична колізія. – М. – 1994 рік.
5. Лилак Д., Проблеми колізій у законодавстві України (теорія і практика), 2004 рік.